Globalizacijos pėdsakai Vilniaus mieste

Mokomoji medžiaga, užduočių lapai ir refleksija

Teorinės medžiagos lapas

Pamokos klausimas: Kaip pasaulis matomas Vilniaus centre?

Kas yra globalizacija?

Globalizacija yra procesas, kai pasaulio šalys, miestai, žmonės, verslai, kultūros ir technologijos tampa vis labiau susiję tarpusavyje. Tai reiškia, kad tai, kas sukuriama vienoje pasaulio vietoje, gali labai greitai pasiekti kitą vietą. Idėjos, prekės, paslaugos, mada, muzika, kalbos, maistas, technologijos ir net kasdieniai įpročiai keliauja per sienas ir tampa daugelio žmonių gyvenimo dalimi.

Globalizaciją galima suprasti kaip nematomą ryšių tinklą. Jame susijungia parduotuvės, internetas, transportas, socialiniai tinklai, turistai, įmonės, valstybės institucijos ir paprasti miesto gyventojai. Todėl globalizacija nėra tik tai, kas vyksta kažkur toli. Ji matoma mūsų gatvėse, telefonuose, parduotuvių vitrinose, reklamose, kavinėse ir viešajame transporte.

Kodėl globalizacija matoma mieste?

Miestas yra viena tinkamiausių vietų globalizacijai tyrinėti, nes čia susitinka daug skirtingų žmonių, veiklų ir poreikių. Vilniaus centre galima pamatyti valstybės institucijas, tarptautinius prekių ženklus, kavines, turistams skirtą informaciją, užsienio kalbas, skaitmeninius sprendimus ir skirtingų kultūrų ženklus. Visa tai rodo, kad miestas yra ne tik vietinė erdvė, bet ir pasaulio ryšių dalis.

Trys globalizacijos sritys

Ekonominė globalizacija matoma per prekybą, paslaugas, tarptautinius prekių ženklus, bankus, reklamas, elektroninius atsiskaitymus ir vartojimo įpročius. Pavyzdžiui, miesto centre veikianti tarptautinė kavinė, užsienio prekės ženklas ar bekontaktis atsiskaitymas rodo, kad vietos ekonomika yra susijusi su platesniu pasauliu. Tai suteikia daugiau pasirinkimo ir patogumo, bet kartu gali stiprinti vartojimą ir kelti konkurenciją vietos verslams.

Kultūrinė globalizacija matoma per kalbas, maistą, muziką, madą, renginius, turistinę informaciją ir skirtingų kultūrų simbolius. Miesto centre dažnai matome užrašus anglų kalba, tarptautinius patiekalus, turistams pritaikytus ženklus ar pasaulyje atpažįstamus kultūros elementus. Tai padeda žmonėms lengviau susikalbėti ir pažinti kitas kultūras, bet kartu kelia klausimą, kaip išsaugoti vietos kalbą, tradicijas ir miesto savitumą.

Technologinė globalizacija matoma per išmaniuosius telefonus, programėles, QR kodus, navigaciją, elektroninius mokėjimus, ekranus, paspirtukus, viešojo transporto sistemas ir skaitmenines paslaugas. Technologijos padeda greičiau rasti informaciją, judėti mieste, atsiskaityti ir bendrauti. Tačiau jos gali kelti ir sunkumų: ne visi žmonės vienodai moka jomis naudotis, didėja priklausomybė nuo įrenginių, atsiranda privatumo ir saugumo klausimų.

Kokią įtaką globalizacija daro visuomenei?

Globalizacija gali padėti visuomenei tapti atviresnei, patogesnei ir labiau susijusiai su pasauliu. Ji leidžia greičiau gauti informaciją, naudotis platesniu paslaugų pasirinkimu, pažinti skirtingas kultūras, pritraukti turistus ir kurti naujas darbo vietas. Miestui tai gali reikšti daugiau gyvybės, daugiau judėjimo ir daugiau galimybių.

Tačiau globalizacija kelia ir sunkumų. Tarptautiniai prekių ženklai gali nustelbti mažus vietos verslus. Anglų kalba gali tapti labiau matoma nei lietuvių kalba. Technologijos gali palikti nuošalyje žmones, kuriems sunkiau jomis naudotis. Miestas gali tapti panašus į kitus pasaulio miestus ir prarasti dalį savo išskirtinumo. Todėl svarbu ne tik pastebėti globalizacijos pėdsakus, bet ir vertinti, kokią įtaką jie daro žmonėms, bendruomenei ir miesto tapatybei.

Kaip tyrinėti globalizacijos pėdsakus?

Tyrinėjant miesto aplinką reikia stebėti ne tik didelius objektus, bet ir smulkius kasdienybės ženklus. Globalizacijos pėdsaku gali tapti reklama, užrašas, meniu, mokėjimo būdas, programėlės ženklas, viešojo transporto informacija, turistinė nuoroda, užsienio kalba, kavinės interjeras ar žmonių naudojamos technologijos. Svarbiausia ne tik pastebėti, bet ir paaiškinti, kodėl tai susiję su pasaulio ryšiais.

Tyrimo metu verta klausti: ką matau, su kokia globalizacijos sritimi tai susiję, kokį įrodymą turiu, kam tai naudinga, kokią problemą tai padeda spręsti ir kokių sunkumų gali kelti. Tokie klausimai padeda pereiti nuo paprasto stebėjimo prie geografinio samprotavimo.

Užduočių lapas

Vardas, pavardė: _____ Klasė: _____ Data: _____

Grupės nariai: _____

Tyrimo vieta: V. Kudirkos aikštės aplinka.

Užduotis

Tyrinėdami miesto aplinką, raskite ekonominės, kultūrinės ir technologinės globalizacijos pėdsakų. Kiekvieną pavyzdį užrašykite lentelėje, pateikite aiškų įrodymą ir paaiškinkite, kaip šis reiškinys padeda visuomenei bei kokių sunkumų gali kelti.

Stebėkite vitrinas, reklamas, kalbas, paslaugas, technologinius ženklus, transporto sprendimus, kavines, atsiskaitymo būdus, turistinę informaciją ir žmonių veiklas.

A dalis. Stebėjimo lentelė

Nr.	Pastebėtas globalizacijos pėdsakas	Globalizacijos rūšis	Įrodymas	Kaip tai padeda visuomenei?	Kokių sunkumų gali kelti?
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

B dalis. Pavyzdžių atranka

Iš visų rastų pavyzdžių atrinkite tris aiškiausius. Juos reikės trumpai pristatyti klasei.

Pavyzdys	Rūšis	Nauda visuomenei	Galimas sunkumas

Užduočių lapas. Samprotavimo klausimai

Atsakykite pilnais sakiniais. Remkitės tuo, ką pamatėte miesto aplinkoje.

1. Kokį aiškiausią globalizacijos pėdsaką pastebėjote? Kodėl pasirinkote būtent jį?

_____

_____

2. Kodėl šis pavyzdys yra susijęs su globalizacija, o ne tik su įprastu miesto gyvenimu?

_____

_____

3. Kam šis reiškinys naudingas: vietos gyventojams, turistams, verslui, valstybei ar kitoms grupėms? Paaiškinkite.

_____

_____

4. Kokią miesto arba visuomenės problemą šis reiškinys gali padėti spręsti?

_____

_____

5. Kokių sunkumų šis reiškinys gali kelti? Pagalvokite apie kalbą, vietos verslus, nelygybę, saugumą, aplinką arba miesto savitumą.

_____

_____

6. Ar jūsų rasti pavyzdžiai labiau stiprina, ar silpnina Vilniaus miesto savitumą? Kodėl?

_____

_____

Refleksijos lapas

Vardas, pavardė: _____ Klasė: _____ Data: _____

Atsakyk į klausimus pilnais sakiniais. Stenkis remtis konkrečiais pamokos metu pastebėtais pavyzdžiais.

1. Kokį aiškiausią globalizacijos pėdsaką šiandien pastebėjau?

_____
_____
_____
_____

2. Kaip šis globalizacijos pėdsakas padeda visuomenei?

_____
_____
_____
_____

3. Kokių sunkumų šis globalizacijos pėdsakas gali kelti?

_____
_____
_____
_____

4. Ar globalizacija labiau stiprina, ar silpnina Vilniaus miesto savitumą? Kodėl?

_____
_____
_____
_____

5. Ką miestas turėtų daryti, kad išlaikytų pusiausvyrą tarp globalumo ir vietos tapatybės?

_____
_____
_____
_____

Trumpa išvada

Užbaik sakinį.

Globalizacija Vilniaus centre matoma per

_____

Ji padeda visuomenei, nes _____

Tačiau ji gali kelti sunkumų, nes _____

Manau, kad Vilniui svarbu _____